

فتاوی فقهاء در رابطه با بلوغ دختران

با بررسی اقوال فقهاء در رابطه با بلوغ دختران می توان گفت: ۴ نوع فتوا در این رابطه ارائه شده است.

۱. دختران با رسیدن به سن ۹ سالگی بالغ می شوند اگر چه به بلوغ جنسی نرسیده باشند. بعضی این فتوا را مشهور دانسته و بعضی اجماعی می دانند.
۲. دختر در سن ۱۰ سالگی بالغ می شود.
۳. بلوغ دختر در ۱۳ سالگی می باشد و با رسیدن به سن ۱۳ سال تمام دختر شرعا بالغ می شود.
۴. با توجه به اختلاف احکام بلوغ دارای مراتبی است.

فتوای اول

مشهور علمای امامیه قائل به بلوغ دختران در ۹ سالگی بوده و جمعی از آنان ادعای اجماع کرده اند. حتی صاحب جواهر می فرماید: «تحصیل اجماع ممکن است».

صاحب جواهر عبارتی را از مرحوم شیخ طوسی در «نهایة» نقل می کند: «هو (التسع) الصحيح الظاهر من المذهب لانه لا خلاف بینهم ان حد بلوغ المرثة تسع سنین فاذا بلغتها و کانت رشیده سلم الوصی الیها و هو بلوغها الوقت الذی یصح ان نعقد علی نفسها عقدة النکاح و یحل البعل الدخول بها بغیر خلاف بین الشیعة الاثنی عشریة».

این عبارت ظهور در اجماع دارد.

مرحوم علامه حلی در تذکره الفقهاء می فرماید: «الذکر و المرثه مختلفان فی السن ... فالانثی بمضی تسع سنین عند علمائنا».

این بیان ظهور در اجماع دارد. گروه دیگری از فقهاء ادعای شهرت نموده اند. از آن جمله خود علامه در کتاب مختلف الشیعه که فرموده اند: «الثانی: الحکم ببلوغ المرأة لتسع سنین و هو المشهور».

محدث بحرانی می نویسد: «و بلوغ التسع بمعنی کمالها فی الانثی علی المشهور».

عبارات فقهاء در این رابطه بسیار است ولی همانطور که گفته شد جمعی آن را اجماعی می دانند و گروهی نیز تعبیر به شهرت کرده اند. آنچه در این میان می توان قاطعانه اظهار نظر کرد، این است که یک شهرت قویه ای در این مساله وجود دارد که بلوغ دختر به ۹ سالگی است.

فتوای دوم

در بین فقهاء تعداد انگشت شماری قائل به بلوغ دختران در ۱۰ سالگی شده اند.

شیخ طوسی در کتاب الصوم «المبسوط» می‌فرماید: «اما البلوغ فهو شرط فی وجوب العبادات الشرعیة». وحده الاحتلام فی الرجال و الحيض فی النساء او الانبات او الاشعار او یکمّل له خمس عشرة سنة و المرثة تبلغ عشر سنين.

ابن سعید در کتاب الجامع للشرايع می‌نویسد: «و بلوغ المرثة و الرجل بالاحتلام» و تختص المرأة بالحيض و بلوغ عشر سنين».

ابن حمزه در کتاب «الوسيلة» نیز این قول را پذیرفته است. «بلوغ المرثة باحد شیئین: الحيض او تمام عشر سنين».

البته جناب شیخ طوسی در کتاب الحجر و جناب ابن حمزه در کتاب النکاح از سخن و فتوای اول خود برگشته‌اند و قائل به بلوغ دختر در ۹ سالگی شده‌اند.

فتوای سوم

بلوغ دختر در سیزده سالگی می‌باشد. در میان علمای پیشین، به کسی که بر این قول اعتماد کرده باشد بر نمی‌خوریم جز آنچه از محقق کاشانی ظاهر می‌شود.

فتوای چهارم

گوناگونی بلوغ به خاطر گوناگونی تکلیف، این قول را فیض کاشانی اختیار کرده است.

«و التوفيق بين الاخبار يقتضى اختلاف معنى البلوغ بحسب السن بالاضافة الى انواع التكالیف، كما يظهر مما روى فى باب الصيام انه لا يجب على الانثى قبل اكمالها الثلاث عشرة سنة، الا اذا حاضت قبل ذلك و ما روى فى باب الحدود «ان الانثى تو اخذ بها و هى توخذ لها تامة، اذا اكملت تسع سنين». الى غير ذلك مماورد فى الوصیه و العتق و نحوهما انها تصح من ذى العشر.

البته احتمالات دیگری به غیر آنچه که به آن فتوا داده شده است مطرح است که در مبحث بعد، هنگام آوردن روایات مربوط به بلوغ دختران روشن خواهد شد.

مبحث دوم: روایات مربوط به بلوغ دختران و دسته‌بندی آنها

آنچه در این مبحث در پی آن هستیم اولاً دسته‌بندی روایات راجع به بلوغ دختران با توجه به مودای آنان و احتمالاتی که از مضمون آنها در رابطه با بلوغ دختران مطرح می‌شود می‌باشد ثانیاً آوردن یک روایت برای هر دسته به عنوان نمونه بدون بررسی سند آنها. البته گاهی از بیانات علماء نسبت به صحیحه یا موثقه بودن روایات استفاده خواهد شد. موضوع حل تعارض بین این روایات و نتیجه‌گیری نهایی کاری بسیار طاقت‌فرساست که نیازمند به احاطه‌ی کامل و بحثی مفصل می‌باشد که از عهده این تحقیق خارج است.

در ابتدا یک تقسیم‌بندی کلی از روایات با توجه به مودای آنها را بیان می‌کنیم و سپس ذیل هر عنوان یک روایت را از باب نمونه مطرح می‌نماییم:

قسم نخست: روایاتی هستند که بر معیار بودن دیدن خون حیض در بلوغ دختران دلالت دارند.